

RUDOLFOVI FRAŠTACKÉMU

Bratislava 6. novembra 1946

Pán podpredseda!

Priložene posielam Ti odpovede a vysvetlenia o prípadoch, ktoré podľa Tvojho presvedčenia mali byť závažným svedectvom úzko stranického alebo dokonca nekorektného postupu Povereníctva školstva a osvety. Podujal som sa podať Ti tieto vysvetlenia v plnom rozsahu tak, ako si to žiadal, i keď ma k tomu úradná povinnosť neviaže, lebo dáva plné právo úradu zo služobných dôvodov robiť opatrenia, ktoré uzná za vhodné (o tieto prípady zväčša ide). Išlo mi však o to, aby som rozptýlil Tvoje a vaše domnienky o stranickom postupe u nás a tiež aby som si zaistil právo žiadať v budúcnosti vysvetlenia o personálnych veciach v iných rezortoch.

Osobitne chcem ešte poznamenať, že pýtaš sa i na dôvody povýšenia niektorých úradníkov Povereníctva, pričom považuješ ich postup za neprimeraný. Skutočnosť, že o postupe rozhodol ZP po posúdení nášho návrhu v personálnej komisii, sama by stačila na vysvetlenie, no prikladám Ti ešte vysvetlenie osobné, pričom dovoľ, aby som sa ja pozastavil nad tým, že sa vypytuješ len na postup takých osôb,

Rudolf Fraštacký (nar. 1912), vysoký hospodársky funkcionár, kuriér odbojovej skupiny. Po oslobodení poslanec SNR a NZ za demokratov, člen vedenia DS, r. 1945-46 povereník výživy a zásobov., 1946-48 podpredseda ZP. Po Februári emigroval a aktívne pracoval v reakčných spolkoch. Novomeský ho vedel získať na podporu umenia a umelcov (pozri listy o Eláne, o kúpe starých kníh atď.). Po májových voľbách r. 1946 rástlo napätie medzi KSS a DS i medzi predstaviteľmi oboch strán, ktorí dovtedy vychádzali medzi sebou priateľsky alebo aspoň korektne. (Pozri Novomeského list Lettrichovi o článku v Čase.) Takto aj Fraštacký odrazu videl veľa nedostatkov na práci PŠO.

o ktorých viem, že nie sú organizované v Demokratickej strane.

Budem veľmi rád, keď si opraviš svoj názor na vedenie Povereníctva školstva na základe týchto údajov a keď v budúcnosti vopred preskúmaš záležitosti, kým sa ich ujmeš a kým sa dajú na verejný pretras. Veľmi rád Ti vždy poslúžim pri takomto pretrase.

Prijmi uistenie o mojej úcte a porúčam sa Ti

Tvoj
L. Novomeský

Frašťackého listy nie sú k dispozícii. Čo všetko vyčítal povereníkovi školstva a jeho úradu môžeme len približne a sprostredkovanne zistiť z odpovedí Novomeského. V liste z 19. VIII. 1946 mu vysvetľuje, že učiteľ, za ktorého intervenoval, hoci bol Čech, nosil cez vojnu hákový kríž „a uznáš, že takúto okolnosť musíme vziať do úvahy i keby som pripustil — keďže Ty intervenuješ v jeho prospech — že spravoval sa takto len preto, aby sa na Slovensku udržal. Naši úradníci, menovite personalisti, majú striktný príkaz zásadne nenechávať v starom prostredí ľudí, na ktorých by nezasvätené obecnstvo mohlo poukazovať pre ich správanie sa počas vojny... Prosím Ťa, aby si bol presvedčený o najlepších úmysloch nášho Povereníctva, najmä o tom, že kvalifikovaným a národne spoľahlivým ľuďom bez rozpakov podľa možnosti vyhovíme cestou najkratšou.“

8. IV. 1947 sa Novomeský ospravedlňuje, že nemôže vyjsť v ústrety Frašťackého žiadosti v prípade človeka, ktorý si sústavne neplní povinnosti len preto, lebo ho pri tom chráni záujem mimoškolský, partajnícky. „Je dosť nedisciplinovanosti aj u nás na školách a ak k nej vzorom vedie človek stranícky zaangažovaný, sotva sa nám ju kedy podarí prekonať... A tu by som Ťa veľmi snažne prosil, aby si ani Ty osobne, ani Tvoja strana neprepožičiavali svoju autoritu na chránenie takýchto prípadov, pretože narušíte disciplínu v škole samotnej...“

Pokiaľ ide o list zo 6. XI. 1946, ktorý je najostrejšou Novomeského odpoveďou Frašťackému, dôležitá v ňom bola príloha (zachoval sa z nej len rukopisný koncept). V nej Novomeský podrobne vysvetľuje všetkých 43 prípadov, v ktorých podľa Frašťackého PŠO pracovníkom ukrivdilo alebo ich neprávom povýšilo.